



Program komputerowy jako utwór – kto jest twórcą i co w programach podlega ochronie?

Agnieszka Wachowska, radczyni prawna, Partner

Klub Informatyka

Warszawa, 16 lutego 2021 r.

Trape
Konarski
Podrecki
& Wspólnicy

TKP

Plan wystąpienia

- I. Pojęcie utworu
- II. Utwory w branży IT
- III. Program komputerowy jako szczególny typ utworu
- IV. Majątkowe i osobiste prawa autorskie
- V. Twórczość pracownicza
- VI. Roszczenia prawnoautorskie

Pojęcie utworu (1)

USTAWA

z dnia 4 lutego 1994 r.

o prawie autorskim i prawach pokrewnych¹⁾

(tekst jednolity)

Rozdział 1

Przedmiot prawa autorskiego

Art. 1. 1. Przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór).

2. W szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory:

- 1) wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe);
 - 2) plastyczne;
 - 3) fotograficzne;
 - 4) lutnicze;
 - 5) wzornictwa przemysłowego;
 - 6) architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne;
 - 7) muzyczne i słowno-muzyczne;
 - 8) sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne;
 - 9) audiowizualne (w tym filmowe).
- 2¹⁾. Ochroną objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia; nie są objęte ochroną odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne.
3. Utwór jest przedmiotem prawa autorskiego od chwili ustalenia, chociażby miał postać nieukończoną.
4. Ochrona przysługuje twórcy niezależnie od spełnienia jakichkolwiek formalności.

Pojęcie utworu (2)

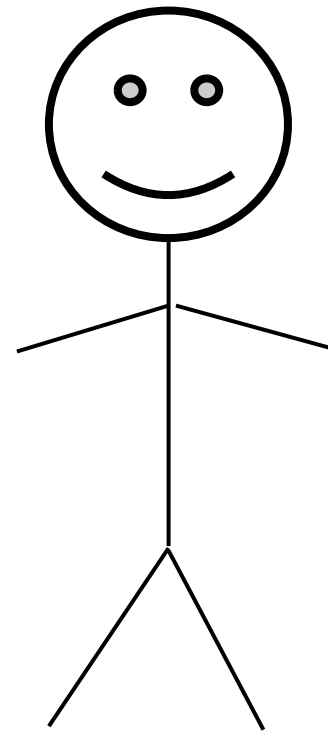
- Dzieło jest chronione na gruncie prawa autorskiego jeśli spełnia przesłanki z art. 1 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, tzn.
 - stanowi **przejaw działalności twórczej**,
 - ma **indywidualny charakter**
 - musi zostać ustalony.
- Nie mają natomiast znaczenia takie aspekty jak wartość, przeznaczenie i sposób wyrażenia.

Pojęcie utworu (3)

Czy to jest utwór?



Pablo Picasso,
Panny z Awinionu, 1907



Pojęcie utworu (4)

- „Nie są przejawem indywidualnego ujęcia rozwiązania rutynowe, stosowane w podobnych sytuacjach, w szczególności wynikające z przyjętych w danej sytuacji reguł postępowania.”

(Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2002 r., II CKN 1289/00)

- „Jako utwory w rozumieniu prawa autorskiego traktowane mogą być autorskie wykłady, natomiast nie konsultacje i doradztwo.”

(Pismo Min. Kultury z 18.01.2002 r., DP/WPA.024/381/01).

Kim jest twórca? (1)

Art. 8 ust. 1. PrAut

Prawo autorskie przysługuje twórcy, o ile ustawa nie stanowi inaczej.

- Twórcą może być tylko osoba fizyczna.
- Czym jest prawo autorskie?
- Co wchodzi w skład praw autorskich twórcy?

Utwory pracownicze, a utwory w ramach współpracy (B2B)

Kim jest twórca?

- Twórca to **ten kto stworzył utwór**
- W przypadku utworów tworzonych przez kilka osób – utworów współautorskich – współtwórcą jest ten kto wniósł **twórczy wkład w stworzony utwór**



Utwory w branży IT (1)

Co może być utworem w IT?

- **dokumentacja**
 - analiza przedwdrożeniowa i koncepcja wdrożenia
 - analizy techniczne / biznesowe
 - dokumentacja powdrożeniowa
 - dokumentacja użytkownika /administratora
 - szczegółowe instrukcje obsługi;
- **programy komputerowe – szczególne regulacje**
 - oprogramowanie standardowe
 - oprogramowanie dedykowane
 - modyfikacje oprogramowania – także w wykonaniu rozwoju lub serwisu
- **materiały projektowe z realizacji usługi** (raporty, prezentacje, wersje sytemu, listy błędów itp.)
- **elementy graficzne na stronę WWW**
- grafiki, prezentacje i materiały szkoleniowe;
- **wiele innych ...**

Utwory w branży IT (2)

Utworem nie będą:

- Prace np. raporty, sprawozdania, czy zestawienia wykonane wg określonego schematu lub wygenerowane za pomocą programu komputerowego;
- proste i techniczne informacje,
- oczywiste instrukcje, zalecenia,
- czyli to, co klika osób mogłoby zrobić w ten sam sposób

- same koncepcje, idee i pomysły;
- zasady działania oraz koncepcje matematyczne.

Program komputerowy jako szczególny typ utworu (1)

Program komputerowy odrębnym utworem w rozumieniu ustawy o Prawie autorskim - art. 74 ust. 1 Prawa autorskiego

Programy komputerowe podlegają ochronie jak utwory literackie, o ile przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej.

```
bool bStore;
while(!set.IsEOF())
{
    row.Get(&set); //get data row
    bStore = true;
    if(!bFTF)
    {
        if(lastRow.ID.Compare(row.ID) ==
           lastRow.PointID1.Compare(row.
           lastRow.PointID2.Compare(row.
           lastRow.PointID3.Compare(row.
    }
    {
        bStore = false; //don't stor
    }
}

if(bStore)
    row.Write(fl); //write data
lastRow = row;
set.MoveNext();
//reset ftf flag
```

- kod wynikowy
- kod źródłowy
- program w „hardware”
- materiały projektowe
- kod programu w dokumentacji

Program komputerowy jako szczególny typ utworu (2)

Art. 74 ust. 2 Prawa autorskiego

*Ochrona przyznana programowi komputerowemu obejmuje **wszystkie formy jego wyrażenia**. Idee i zasady będące podstawą jakiegokolwiek elementu programu komputerowego, w tym podstawą łączy, nie podlegają ochronie.*

Ochronie nie podlegają:

- reguły logiczne i matematyczne zastosowane w programie
- pomysły, metody i procedury stanowiące podstawę algorytmów i języków programowania
- sposoby postępowania (metody działania)
- formuły rozwiązania określonych zagadnień (algorytmy matematyczne)

Funkcjonalności oprogramowania

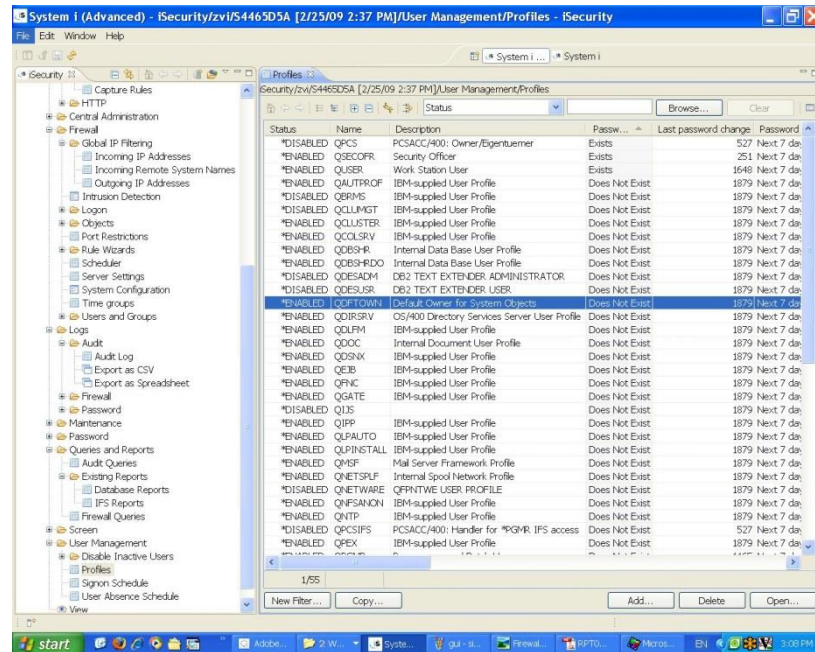
- **Ochroną prawnautorską, jako program komputerowy, nie są objęte takie elementy jak:**
 - zbiór funkcji programu komputerowego,
 - język programowania czy
 - format plików danych używanych w ramach programu komputerowego w celu korzystania z pewnych jego funkcji.
- **Wyrok TSUE z dnia 2 maja 2012 r. w sprawie C-406/10 *SAS Institute Inc. v. World Programming Ltd.***
 - Trybunał podkreślił przy tym, że przyjęcie, iż funkcja programu komputerowego mogłaby być chroniona jako taka, oznaczałoby umożliwienie monopolizowania koncepcji kosztem postępu technicznego i rozwoju przemysłowego.

Inne istotne odmienności w ochronie programów komputerowych

- Pola eksploatacji programów komputerowych – art. 74 ust. 4 pr. aut.
- Pierwotne nabycie praw autorskich przez pracodawcę – art. 74 ust. 3 pr. aut.
- Szczególna regulacja dozwolonego użytku i uprawnienia legalnego użytkownika – art. 75 ust. 2 pr. aut.

Interface graficzny (1)

Graficzny interfejs użytkownika



- Czy graficzny interfejs użytkownika (GUI) może być uznany za program komputerowy?
- Czy GUI podlega ochronie?
- Jeśli tak, to na jakich zasadach?

Interface graficzny (2)

Graficzny interfejs użytkownika

Graficzny interfejs użytkownika nie stanowi formy wyrażenia programu komputerowego w rozumieniu art. 1 ust. 2 dyrektywy Rady 91/250/EWG z dnia 14 maja 1991 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych i nie może korzystać z ochrony przyznanej w prawie autorskim programom komputerowym na podstawie tej dyrektywy. Niemniej jeśli taki interfejs stanowi wyraz własnej twórczości intelektualnej swego autora, może on korzystać z przewidzianej w prawie autorskim ochrony jako utwór, zgodnie z dyrektywą 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym.

wyrok TS UE z dnia 22 grudnia 2010 r. w sprawie C-393/09

Bezpečnostní softwarová asociace - Svaz softwarové ochrany p-ko Ministerstvo kultury

Wydanie kodów źródłowych dla możliwości samodzielnego rozwoju oprogramowania

- Techniczne znaczenie kodów źródłowych;
- Opis, jak wydane kody mają wyglądać;
- Kiedy ma nastąpić wydanie kodów;
- Umowa depozytu kodów źródłowych;

Wykonawca nie ma obowiązku wydania kodów źródłowych, jeśli ta kwestia nie zostanie przewidziana umownie!

*Z żadnego z przepisów ustawy z 4.2.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.) **nie wynika, aby wykonanie umowy dotyczącej przeniesienia praw autorskich do programu komputerowego przez jego twórcę obejmowało także obowiązek wydania kodów źródłowych nabywcy takich praw, jak również by ich zbycie z mocy prawa uprawniało nabywcę do wykonywania modyfikacji zakupionego programu.***

Wyrok SA w Warszawie z 18 września 2014 r., I ACA 315/14

Depozyt kodów źródłowych

- Umowa o depozyt kodów źródłowych w praktyce:
 - Deponent;
 - Postać wydawanego kodu;
 - Obowiązek aktualizacji kodów;
 - Możliwość podjęcia kodów;

Ochrona kodu źródłowego na podstawie prawa autorskiego i ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji

- Ochrona kodów źródłowych na podstawie ustawy o Prawie autorskim:
 - Brak konieczności wydawania kodu źródłowego bez wyraźnego postanowienia umownego;
- Ochrona kodów źródłowych na podstawie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji:
 - Zastrzeżenie kodu jako tajemnicy przedsiębiorstwa (informacji poufnej);
 - Zastrzeżenie dokumentacji jako tajemnicy przedsiębiorstwa (informacji poufnej);

Prawa majątkowe i prawa osobiste

Prawa autorskie

Osobiste

Przysługują wyłącznie twórcy

Są niezbywalne

Majątkowe

Przysługują twórcy lub innemu podmiotowi, jeżeli ustawa tak stanowi

Można je zbyć (przenieść)

- ograniczenie praw autorskich osobistych do programów komputerowych

Osobiste prawa autorskie

Art. 16 Prawa autorskiego.

Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem, a w szczególności prawo do:

- 1) **autorstwa utworu;**
- 2) **oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo;**
- 3) nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania;
- 4) decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności;
- 5) nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.

Z zastrzeżeniem wyłączenia z **art. 77 ust. 1** !

Majątkowe prawa autorskie

- **Art. 17 Prawa autorskiego.**

Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, twórcy przysługuje wyłączone prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu

Twórczość pracownicza

■ Art. 12. 1. Prawa autorskiego

Jeżeli ustawa lub umowa o pracę nie stanowią inaczej, pracodawca, którego pracownik stworzył utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, nabywa z chwilą przyjęcia utworu autorskie prawa majątkowe w granicach wynikających z celu umowy o pracę i zgodnego zamiaru stron.

Twórczość pracownicza a programy komputerowe

- **Art. 74 ust. 3 Prawa autorskiego**

Prawa majątkowe do programu komputerowego stworzonego przez pracownika w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy przysługują pracodawcy, o ile umowa nie stanowi inaczej.

Umowy o współpracy (B2B)

- Obowiązek zapewnienia nabycia praw autorskich określony w umowie o współpracy;
- Wyraźne określenie pól eksploatacji (art. 41 ust. 2 Prawa autorskiego);
- Umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności (Art. 53 Prawa autorskiego);
- Nieważność umowy w części dotyczącej wszystkich utworów lub wszystkich utworów określonego rodzaju tego samego twórcy mających powstać w przyszłości (Art. 41 ust. 3 Prawa autorskiego);

Roszczenia z tytułu naruszenia praw autorskich (1)

- Roszczenia z tytułu naruszenia praw osobistych a roszczenia z tytułu naruszenia praw majątkowych;
- Art. 79 Prawa autorskiego 1. Uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa:
 - 1) **zaniechania naruszania;**
 - 2) **usunięcia skutków naruszenia;**
 - 3) **naprawienia wyrządzonej szkody:**
 - a) na zasadach ogólnych albo
 - b) poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu;
 - 4) **wydania uzyskanych korzyści.**

Roszczenia z tytułu naruszenia praw autorskich (2)

Art. 79 ust. 2 Prawa autorskiego Niezależnie od roszczeń, określonych w ust. 1, uprawniony może się domagać **jednokrotnego albo wielokrotnego ogłoszenia w prasie oświadczenia o odpowiedniej treści i formie lub podania do publicznej wiadomości** części albo całości orzeczenia sądu wydanego w rozpatrywanej sprawie, w sposób i w zakresie określonym przez sąd.

3. Sąd może nakazać osobie, która naruszyła autorskie prawa majątkowe, na jej wniosek i za zgodą uprawnionego, w przypadku gdy naruszenie jest niezawinione, **zapłatę stosownej sumy pieniężnej na rzecz uprawnionego, jeżeli zaniechanie naruszania lub usunięcie skutków naruszenia byłoby dla osoby naruszającej niewspółmiernie dotkliwe.**

4. Sąd, rozstrzygając o naruszeniu prawa, **może orzec na wniosek uprawnionego o bezprawnie wytworzonych przedmiotach oraz środkach i materiałach użytych do ich wytworzenia**, w szczególności może orzec o ich wycofaniu z obrotu, przyznaniu uprawnionemu na poczet należnego odszkodowania lub zniszczeniu. Orzekając, sąd uwzględnia wagę naruszenia oraz interesy osób trzecich.

Niekonstytucyjność trzykrotnej wartości wynagrodzenia

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego
z dnia 23 czerwca 2015 r.
SK 32/14

*Art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, Nr 94, poz. 658 i Nr 121, poz. 843, z 2007 r. Nr 99, poz. 662 i Nr 181, poz. 1293, z 2009 r. Nr 157, poz. 1241 oraz z 2010 r. Nr 152, poz. 1016) w zakresie, w jakim uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa, naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej - **w przypadku gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu, jest niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.***

Podwójne wynagrodzenie za naruszenie praw autorskich

Wyrok TSUE z dnia 26 stycznia 2017 r.

*Uprawniony, którego prawo własności intelektualnej zostało naruszone, może zażądać od osoby, która naruszyła to prawo, albo odszkodowania za poniesioną przez niego szkodę, przy uwzględnieniu wszystkich właściwych aspektów danej sprawy, albo, bez wykazywania przez tego uprawnionego rzeczywistej szkody, **domagać się zapłaty sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności stosownego wynagrodzenia, które byłoby należne tytułem udzielenia zgody na korzystanie z danego utworu***

- Analogicznie **Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 lipca 2020, V CSK 108/18**, gdzie SN wskazał, że uprawnieni w przypadku naruszenia majątkowych praw autorskich mają prawo domagania się odszkodowania ryczałtowego w wysokości dwukrotności stosownego wynagrodzenia

Konstytucyjność dwukrotnej wartości wynagrodzenia

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego

z dnia 5 listopada 2019 r.

P 14/19

*Art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1231) w zakresie, w jakim uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa, naprawienia wyrządzonej szkody poprzez **zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu, jest zgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.***

Dziękuję za uwagę



Agnieszka Wachowska

Radczyni Prawna, Partner

[e-mail: agnieszka.wachowska@trapple.pl](mailto:agnieszka.wachowska@trapple.pl)

Zapraszam na bloga <http://trapple.pl/blog/>
Oraz do zapisywania się na newsletter IT-Tech

ul. Królowej Jadwigi 170
30-212 Kraków

tel.: (+48) 12 426 05 30
fax: (+48) 12 426 05 40

ul. Twarda 4
00-105 Warszawa

tel.: (+48) 22 850 10 10
fax: (+48) 22 697 63 72

www.trapple.pl
office@trapple.pl



FIRM OF THE YEAR
2018



Trapple Konarski Podrecki & Partners

